

PL

PL

PL

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 10.11.2010
KOM(2010) 639 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Energia 2020
**Strategia na rzecz konkurencyjnego, zrównoważonego i bezpiecznego sektora
energetycznego**

SEK(2010) 1346

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Energia 2020
Strategia na rzecz konkurencyjnego, zrównoważonego i bezpiecznego sektora
energetycznego**

WPROWADZENIE

Cena niepowodzenia jest zbyt wysoka

Energia stanowi siłę napędową naszego społeczeństwa. Dobra kondycja obywateli, przemysłu i gospodarki zależy od bezpiecznej, pewnej, zrównoważonej energii po przystępnych cenach. Jednocześnie emisje związane z wytwarzaniem energii stanowią blisko 80 % emisji gazów cieplarnianych UE ogółem. Wyzwanie dotyczące energii jest zatem jednym z najpoważniejszych sprawdzianów, którym musi zostać poddana Europa. Potrzeba będzie dziesięcioleci, aby wprowadzić nasze systemy energetyczne na bardziej pewną i zrównoważoną drogę. Decyzje, które pozwolą wprowadzić nas na właściwą drogę, są jednak pilnie potrzebne, ponieważ niepowodzenie w zakresie dojścia do funkcjonującego europejskiego rynku energii spowoduje nie tylko wzrost kosztów dla konsumentów, ale również wystawi na szwank konkurencyjność Europy.

W najbliższych dziesięciu latach konieczne będą inwestycje w sektorze energetycznym rzędu biliona EUR, zarówno w celu dywersyfikacji obecnych źródeł, jak i odnowienia urządzeń oraz zaspokojenia ambitnych i zmiennych wymogów. Zmiany strukturalne w zakresie dostaw energii, wynikające częściowo ze zmian produkcji własnej, zmuszają gospodarki europejskie do dokonywania wyboru pomiędzy produktami energetycznymi i infrastrukturą. Skutki tych wyborów będą odczuwane co najmniej przez najbliższe 30 lat. Umożliwienie pilnego podjęcia tych decyzji wymaga ambitnych ram polityki. Odkładanie takich decyzji spowoduje ogromne reperkusje dla społeczeństwa zarówno pod względem kosztów, jak i pewności w bardziej długoterminowej perspektywie.

Wspólna polityka energetyczna UE ewoluowała w ramach wspólnego celu polegającego na zapewnieniu nieprzerwanej fizycznej dostępności produktów i usług energetycznych na rynku po cenach dostępnych dla wszystkich konsumentów (indywidualnych i zakładów przemysłowych), przy jednoczesnym wkładzie w szerszej zakrojone cele UE dotyczące społeczeństwa i klimatu. Podstawowe cele polityki energetycznej (bezpieczeństwo dostaw, konkurencyjność i trwałość) zostały obecnie określone w traktacie lizbońskim¹. W ten sposób jasno określono oczekiwania wobec Europy w dziedzinie energii. Choć poczyniono pewne postępy w realizacji tych celów systemy energetyczne Europy są dostosowywane w zbyt wolnym tempie, natomiast skala wyzwań zwiększa się. Zbliżające się rozszerzenia UE spowodują, że wyzwanie to będzie jeszcze trudniejsze, ponieważ Unia przyjmuje państwa o przestarzałej infrastrukturze i mniej konkurencyjnych sektorach energetycznych.

---

¹ Art. 194 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

W 2007 r. Rada Europejska przyjęła ambitne cele w zakresie energii i zmiany klimatu na rok 2020 – ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20 % z możliwością zwiększenia do 30 % w odpowiednich warunkach², zwiększenie udziału energii odnawialnej do 20 % oraz uzyskanie 20 % poprawy w zakresie efektywności energetycznej. Parlament Europejski udzielał nieustannie wsparcia dla tych celów. Rada Europejska podjęła również długoterminowe zobowiązanie dotyczące dekarbonizacji i jej celów dla UE i innych krajów przemysłowych, które zakładają redukcje emisji wynoszące 80-95 % do 2050 r.

Wydaje się jednak, że w ramach obecnej strategii nie zostaną zrealizowane wszystkie cele przewidziane na 2020 r. oraz że strategia ta jest całkowicie nieodpowiednia dla wyzwań w perspektywie bardziej długoterminowej. Cele UE w zakresie energii i zmiany klimatu zostały włączone do strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu³ przyjętej przez Radę Europejską w czerwcu 2010 r., oraz do przewodniej inicjatywy UE – „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”. Pilnym zadaniem dla UE jest uzgodnienie narzędzi umożliwiających taką konieczną zmianę, tym samym dając pewność, że Europa wyjdzie z recesji na bardziej konkurencyjną, pewną i zrównoważoną ścieżkę.

Pomimo wagi celów polityki energetycznej występują duże niedociągnięcia w zakresie ich realizacji

Wewnętrzny rynek energii pozostaje rozdrobniony, a jego potencjał w zakresie przejrzystości, dostępności i wyboru nie został wykorzystany. Przedsiębiorstwa rozwijają się na skalę przekraczającą granice państw, ich rozwój jest jednak nadal ograniczany przez dużą liczbę różnych przepisów i praktyk krajowych. Nadal występuje wiele barier dla otwartej i uczciwej konkurencji⁴. Niedawne badanie sytuacji konsumentów na detalicznych rynkach energii elektrycznej wskazuje na nieoptymalny wybór konsumencki⁵. Wdrożenie prawodawstwa dotyczącego rynku wewnętrznego jest niezadowalające przy toczących się ponad 40 postępowaniach w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego dotyczących jedynie drugiego pakietu w dziedzinie wewnętrznego rynku energii z 2003 r.

Bezpieczeństwu wewnętrznych dostaw energii zagrażają opóźnienia inwestycji i postępu technicznego⁶. Obecnie niemal 45 % produkcji energii elektrycznej w Europie pochodzi z niskoemisyjnych źródeł energii, głównie z energii jądrowej i wodnej. W niektórych regionach UE może nastąpić do 2020 r. utrata ponad jednej trzeciej zdolności wytwórczych spowodowana ograniczonym okresem eksploatacji tych instalacji. Oznacza to konieczność zastąpienia lub zwiększenia istniejących zdolności, znalezienia pewnych niekopalnych źródeł energii, dostosowania sieci do odnawialnych źródeł energii i dojścia do sytuacji, w której

---

² Rada Europejska uściśliła: „pod warunkiem że inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnego obniżenia emisji, a bardziej zaawansowane gospodarczo kraje rozwijające się wniosą odpowiedni wkład na miarę swych zobowiązań i poszczególnych możliwości”.

³ Komunikat Komisji (dok. 7110/10 z dnia 5 marca 2010 r.).

⁴ Co potwierdzono w dochodzeniu Komisji w odniesieniu do sektorów energii – komunikat Komisji z dnia 1 stycznia 2007 r. – Dochodzenie w ramach art. 17 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 w odniesieniu do europejskich sektorów gazu i energii elektrycznej (COM (2006) 851) oraz w wysokiej liczbie dochodzeń dotyczących zachowań antykonkurencyjnych w tym sektorze (np. IP/10/494 z dnia 4 maja 2010 r.).

⁵ Badanie funkcjonowania detalicznych rynków energii elektrycznej w Unii Europejskiej, listopad 2010 r.

⁶ ENTSO-E oszacowała, że w ciągu najbliższych dziesięciu lat w UE konieczna jest instalacja lub modernizacja 30 000 km kabli sieciowych.

powstanie naprawdę zintegrowany wewnętrzny rynek energii. Jednocześnie państwa członkowskie muszą jednak stopniowo eliminować dopłaty przynoszące szkody dla środowiska.

Jakość krajowych planów działania na rzecz efektywności energetycznej opracowywanych przez państwa członkowskie od 2008 r. jest niezadowolająca, co skutkuje poważnym niewykorzystaniem potencjału. Przejście w kierunku wykorzystania energii odnawialnej i większej efektywności energetycznej jest zbyt wolne. Pomimo że zasadniczo jesteśmy na dobrej drodze do realizacji 20 % celu w zakresie odnawialnych źródeł energii, to nadal jesteśmy daleko od realizacji celu wyznaczonego w zakresie efektywności energetycznej.

Na poziomie międzynarodowym niewiele uwagi zwraca się na ostrzeżenia dotyczące ograniczonych dostaw ropy naftowej w przyszłości⁷. Pomimo poważnych kryzysów dotyczących dostaw gazu stanowiących ostrzeżenie wskazujące na podatność Europy na tego rodzaju wydarzenia, nadal nie wypracowano wspólnego podejścia odnośnie do państw partnerskich, państw dostawców lub państw tranzytowych. Istnieje potencjał do dalszego rozwoju własnych źródeł paliw kopalnych w UE, z uwzględnieniem gazu ze źródeł niekonwencjonalnych, a ich znaczenie musi zostać poddane całkowicie obiektywnej ocenie.

Współzależność energetyczna państw członkowskich wymaga dalszych działań na poziomie europejskim

Polityka energetyczna powinna być wypracowywana na poziomie UE. Jakakolwiek decyzja w sprawie polityki energetycznej podjęta przez jedno państwo członkowskie musi mieć wpływ na inne państwa członkowskie. Do optymalnego doboru źródeł energii, z uwzględnieniem szybkiego rozwoju źródeł odnawialnych, konieczny jest przynajmniej rynek kontynentalny. Energia stanowi sektor rynku, w którym najlepsze efekty gospodarcze można osiągnąć w skali ogólnoeuropejskiej. Rozdrobnione rynki powodują nie tylko zmniejszenie bezpieczeństwa dostaw, ale ograniczają również korzyści, jakie może przynieść konkurencja na rynkach energii. Nadeszła pora, aby polityka energetyczna stała się polityką prawdziwie europejską.

UE musi nadal być atrakcyjnym rynkiem dla przedsiębiorstw w okresie zwiększającej się na świecie konkurencji w dziedzinie zasobów energetycznych. W nowej europejskiej strategii na rzecz energii należy wspierać zintegrowane podejście branżowe przedstawione niedawno przez Komisję Europejską⁸, szczególnie ze względu na fakt, iż energia stanowi dla przemysłu istotny składnik kosztów⁹. UE musi również poddać konsolidacji swoją konkurencyjność na rynkach technologii energetycznych. Udział energii odnawialnej w koszyku energetycznym UE zwiększał się stopniowo aż do około 10 % końcowego zużycia energii brutto w 2008 r. 62 % mocy wytwórczej energii elektrycznej zainstalowanej w 2009 r. w UE opierało się na odnawialnych źródłach energii, głównie na energii wiatrowej i słonecznej. Jednak czołowa pozycja Europy jest zagrożona. W niezależnym wskaźniku „Renewable Energy Attractiveness Index”¹⁰ z 2010 r. jako najlepsze miejsca do inwestowania w energię odnawialną wymienia się USA i Chiny. Konieczny jest nowy bodziec; rola przywódcza wymaga, bardziej niż kiedykolwiek wcześniej, działań w celu sprostania takim wyzwaniom.

---

⁷ Np. światowe prognozy w sprawie energii na 2009 i 2010 r. opracowane przez MAE.

⁸ Komunikat w sprawie zintegrowanej strategii przemysłowej w erze globalizacji (COM 2010) 619.

⁹ Np. szacuje się, że ceny energii elektrycznej w Europie są o 21 % wyższe niż w Stanach Zjednoczonych i o 197 % wyższe niż w Chinach.

¹⁰ Wydanie z dnia 26 sierpnia 2010 r.

UE mogłaby być znacznie silniejsza i bardziej skuteczna w zakresie międzynarodowych spraw dotyczących energii, gdyby objęła przywództwo w kwestiach dotyczących wspólnych interesów i ambicji. Pomimo, że w UE zużywa się jedną piątą światowej energii, to ma ona nadal mniejszy wpływ na międzynarodowe rynki energii, niż można by się spodziewać na podstawie jej znaczenia gospodarczego. Światowe rynki energii napotykają na coraz większe ograniczenia, a rozwijające się kraje regionu Azji i Bliskiego Wschodu mają największy udział we wzroście światowego popytu¹¹. Jako największy w świecie importer energii UE jest bardziej narażona na zagrożenia dotyczące dostaw.

Uwzględnienie polityki energetycznej w Traktacie UE wymaga nowej perspektywy.

Musimy się opierać na dotychczasowych osiągnięciach i mieć śmiałe ambicje

UE nie może sobie pozwolić na niepowodzenie ambicji dotyczących polityki energetycznej. Komisja proponuje zatem nową strategię na rzecz energii do 2020 r. Zostaną w niej uwzględnione dotychczas podjęte działania oraz wzmocnione działania w obszarach, w których pojawiają się nowe wyzwania. Strategia stanowi wypadkową szeroko zakrojonych debat w ramach instytucji UE oraz konsultacji społecznych.

Skoncentrowano się nie na analizie porównawczej różnych źródeł energii, ale na działaniach koniecznych, aby zrealizować cele średnioterminowej polityki europejskiej. Różnorodne warianty dotyczące koszyka energetycznego zostaną przedstawione w mającej się wkrótce ukazać mapie drogowej dotyczącej energii do 2050 r., w której zostaną przedstawione sposoby realizacji europejskiego długoterminowego celu dotyczącego obniżenia emisyjności. W strategii określono początkowe decyzje w zakresie polityki, które będą potrzebne, aby w obecnej sytuacji zrealizować nasze cele dotyczące strategii na rzecz energii do 2020 r. W mapach drogowych dotyczących gospodarki niskoemisyjnej i energii do 2050 r. poprzez zapewnienie długoterminowej wizji zostaną przedstawione dalsze informacje i wytyczne dotyczące tego programu działań i jego wdrożenia

Pilnie potrzebujemy daleko idących zmian w zakresie wytwarzania, wykorzystywania i dostaw energii

W strategii zaakcentowano przede wszystkim konieczność ponownego zrównoważenia działań na rzecz energii, aby sprzyjać polityce, której główną siłą napędową jest popyt, przyznania konsumentom szerszych uprawnień oraz oddzielenia wzrostu gospodarczego od wykorzystania energii. Sektory transportowy i budowlany muszą w szczególności realizować aktywną politykę oszczędności energii i zdywersyfikować swoje źródła energii w kierunku źródeł niepowodujących zanieczyszczeń. Oprócz systemu handlu uprawnieniami do emisji strategia powinna wspomagać tworzenie warunków rynkowych, które stymulują większe oszczędności energii i większą liczbę inwestycji w instalacje niskoemisyjne, w celu wykorzystania scentralizowanych i rozproszonych zasobów energii odnawialnej oraz podstawowych technologii na rzecz przechowywania energii i elektromobilności (szczególnie w zakresie pojazdów napędzanych energią elektryczną i transportu publicznego).

Polityka energetyczna jest kluczowym elementem służącym realizacji celu obejmującego nową strategię na rzecz inteligentnego, trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego zapewniającą wsparcie dla solidnego, zdywersyfikowanego i

---

¹¹ Międzynarodowa Agencja Energetyczna (IEA): światowa prognoza w sprawie energii na 2010 r.

konkurencyjnego przemysłu. W związku z powyższym Europa musi uznać, że jej baza przemysłowa potrzebuje wszystkich sektorów w ramach całego łańcucha wartości.

Władze publiczne muszą dawać dobry przykład. Każdego roku władze publiczne wydają 16 % PKB UE (około 1 500 mld EUR). W ramach zamówień publicznych należy kłaść nacisk na parametry efektywności w celu zwiększania oszczędności energii i rozpowszechniania nowatorskich rozwiązań, szczególnie odnośnie do budynków i transportu. Należy w pełni wykorzystać potencjał instrumentów rynkowych i politycznych, z uwzględnieniem podatków, w celu zwiększenia efektywności energetycznej.

W zakresie dostaw priorytetem musi pozostać rozwój pewnych i konkurencyjnych źródeł energii. W dziedzinie wytwarzania energii elektrycznej inwestycje powinny spowodować, że na początku lat 20-tych XXI wieku prawie dwie trzecie energii będzie wytwarzane ze źródeł niskoemisyjnych, obecnie 45 % wytwarzanej energii pochodzi z takich źródeł. W tym kontekście odnawialne źródła energii powinny stanowić priorytet. Strategia musi na poziomie UE zapewniać ramy, które, przy jednoczesnym poszanowaniu różnic pomiędzy krajami, nie tylko umożliwiłyby państwom członkowskim osiągnięcie wyników lepszych, niż przewidziano w celach krajowych, ale również zapewniłyby osiągnięcie konkurencyjności ekonomicznej źródeł energii odnawialnej i związanych z nimi technologii do 2020 r.

Udział energii jądrowej, przy pomocy której wytwarza się obecnie w UE około jednej trzeciej energii elektrycznej i dwóch trzecich czystej energii elektrycznej należy poddać otwartej i obiektywnej ocenie. Całość postanowień Traktatu Euratom należy stosować w rygorystyczny sposób, w szczególności odnośnie do bezpieczeństwa. Biorąc pod uwagę ponowny wzrost zainteresowania tą formą wytwarzania energii elektrycznej w Europie i na całym świecie, należy aktywnie prowadzić badania dotyczące technologii postępowania z odpadami promieniotwórczymi i bezpiecznego wdrażania tych technologii, oraz przygotować się na rozwój sytuacji w bardziej odległej przyszłości poprzez opracowanie nowej generacji procesów rozszczepiania do celów zwiększenia zrównoważenia i kogeneracji ciepła i energii elektrycznej oraz syntezy jądrowej (ITER).

Odnosnie do ropy naftowej i gazu, rosnące wymagania dotyczące przywozu oraz rosnący popyt ze strony krajów rozwijających się wymagają mocniejszych mechanizmów zapewnienia nowych, zróżnicowanych i bezpiecznych tras dostaw. Oprócz dostępu do ropy naftowej infrastruktura do celów rafinacji stanowi kluczową część łańcucha dostaw. UE jest znaczącym partnerem geopolitycznym na rynkach energii i musi posiadać zdolności do działania odpowiedniego dla swojego znaczenia.

W nowej strategii na rzecz energii skoncentrowano się na pięciu priorytetach:

1. osiągnięciu efektywności energetycznej w Europie;
2. utworzeniu zintegrowanego prawdziwie ogólnoeuropejskiego rynku energii;
3. nadaniu szerszych uprawnień konsumentom i uzyskaniu najwyższego poziomu bezpieczeństwa i pewności;
4. wzmocnieniu przywództwa Europy w zakresie technologii energetycznych oraz innowacji;
5. wzmocnieniu zewnętrznego wymiaru rynku energii UE.

1. EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ENERGII PREKLADAJĄCE SIĘ NA 20% OSZCZĘDNOŚCI DO 2020 R.

Europa nie może sobie pozwolić na marnowanie energii. Efektywność energetyczna jest jednym z podstawowych celów strategii 2020 oraz kluczowym czynnikiem w realizacji naszych długoterminowych celów w zakresie energii i klimatu. UE musi opracować nową strategię na rzecz efektywności energetycznej, która umożliwi wszystkim państwom członkowskim dalszy rozdział zużycia energii od wzrostu gospodarczego. Strategia taka będzie uwzględniać rozbieżności pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie potrzeb energetycznych. Efektywność energetyczna jest najbardziej oszczędnym sposobem zmniejszenia emisji, poprawy bezpieczeństwa energetycznego i konkurencyjności, spowodowania, aby ceny energii były bardziej przystępne dla konsumentów oraz tworzenia miejsc pracy także w sektorach eksportujących. Efektywność energetyczna zapewnia przede wszystkim wymierne korzyści dla obywateli – średnia oszczędność kosztów energii w gospodarstwie domowym może wynieść 1 000 EUR rocznie¹².

Konieczne jest rozwiązanie paradoksu polegającego na tym, że większy popyt na produkty energochłonne lub produkty nowe przewyższy korzyści wynikające z efektywności energetycznej. Nadeszła pora, aby przejść od słów do czynów. Efektywność energetyczną należy zatem włączyć do wszystkich istotnych obszarów polityki, w tym do edukacji i szkoleń, w celu zmiany obecnych wzorców zachowań. Kryteria efektywności energetycznej należy wdrożyć we wszystkich sferach, z uwzględnieniem alokacji środków publicznych.

Działaniami należy objąć cały łańcuch energetyczny, począwszy od wytwarzania energii, poprzez jej przesył i dystrybucję, aż po ostateczne zużycie. Nieodzownymi elementami są: skuteczne monitorowanie zgodności, odpowiedni nadzór rynku, powszechne wykorzystanie usług i audytów energetycznych oraz efektywne wykorzystanie materiałów i recykling.

Jesteśmy daleko od osiągnięcia 20 % celu w zakresie oszczędności energii. W nowej strategii wymaga się zatem zdecydowanego zdeklarowania politycznego na rzecz jej realizacji poprzez jasne określenie celu, który ma zostać osiągnięty i ściśle monitorowanie zgodności. Państwa członkowskie oraz władze regionalne i lokalne wzywa się do zintensyfikowania prac na rzecz wdrożenia odpowiedniej polityki i pełnego wykorzystania dostępnych narzędzi, celów i wskaźników, wraz z wyczerpującymi krajowym planami działań na rzecz efektywności energetycznej.

Szczególną uwagę należy zwrócić na obszary posiadające największy potencjał uzyskania poprawy efektywności energetycznej, czyli budynki i sektor transportowy. Państwa członkowskie wyraziły zgodę na prawnie wiążące cele dotyczące ochrony klimatu dla powyższych sektorów oraz sektorów nieobjętych systemem handlu uprawnieniami do emisji¹³. Nowelizacja dyrektywy w sprawie opodatkowania energii może zapewnić skutki ukierunkowujące w postaci potencjalnego długoterminowego zwiększenia wydajności. Należy opracować środki w celu znacznego przyspieszenia tempa modernizacji przy użyciu produktów i technologii efektywnych pod względem energetycznym. W sektorze budownictwa mieszkaniowego należy rozwiązać kwestię podziału zachęt pomiędzy najemców i właścicieli. Odnośnie do dużej ilości budynków publicznych władze muszą wykorzystać wszystkie dostępne możliwości, w tym możliwości, które daje polityka regionalna UE, w celu zwiększenia efektywności energetycznej i autonomii budynków. W

---

¹² COM(2008) 772.

¹³ Decyzja dotycząca wspólnych starań nr 406/2009/WE.

sektorze transportowym należy wykorzystać znaczny potencjał rozwiązań intermodalnych, sprawnych pojazdów i ekonomicznej jazdy.

Technologie informacyjno-komunikacyjne mają do spełnienia istotną funkcję odnośnie do zwiększenia sprawności głównych sektorów odpowiedzialnych za emisje. Technologie takie tworzą potencjał dla zmian strukturalnych w kierunku produktów i usług wymagających mniejszych ilości zasobów w celu uzyskania oszczędności energii w budynkach i sieciach elektroenergetycznych, jak również w celu wypracowania bardziej sprawnych i zużywających mniej energii inteligentnych systemów transportowych¹⁴.

Przemysł musi włączyć cele w zakresie efektywności energetycznej i innowacje dotyczące technologii energetycznych do swojego modelu biznesowego. System handlu uprawnieniami do emisji przyczynia się do realizacji powyższego zadania w przypadku dużych przedsiębiorstw, jednak konieczne jest bardziej powszechne wykorzystanie innych instrumentów, w tym audytów energetycznych i systemów zarządzania energią w mniejszych przedsiębiorstwach oraz wspieranie mechanizmów dla MŚP. Dzięki porównywaniu w zakresie efektywności przedsiębiorstwa otrzymują wskazania co do swojej efektywności w odniesieniu do konkurencji. Efektywność, również w zakresie wykorzystania energii elektrycznej, musi się stać opłacalną działalnością przynoszącą skutek w postaci sprawnie działającego rynku wewnętrznego technik i praktyk dotyczących oszczędności energii i tworzenia możliwości handlowych na arenie międzynarodowej. Struktury dotyczące powszechnego efektywnego użytkowania zasobów spowodują zwiększenie takich oszczędności.

Sektor publiczny musi dawać przykład. Należy wyznaczyć ambitne cele dotyczące zużycia energii przez sektor publiczny. Zamówienia publiczne powinny wspomagać osiągnięcie wyników w zakresie efektywności energetycznej. Należy wspierać lokalne innowacyjne i zintegrowane rozwiązania w zakresie energii, które przyczyniają się do zmiany miast w tzw. „inteligentne miasta”. Gminy są głównym wykonawcą wymaganych zmian, tym samym ich inicjatywy takie jak Porozumienie Burmistrzów wymagają dodatkowego wzmocnienia. Duże miasta i obszary miejskie zużywające do 80 % energii są jednocześnie odpowiedzialne za problem zapotrzebowania na większą efektywność energetyczną i przyczyniają się do jego rozwiązania.

W polityce w zakresie efektywnego wykorzystania zasobów uwzględniającej inwestycje w efektywność energetyczną często występują krótkoterminowe koszty początkowe, zanim pojawią się korzyści średnio- i długoterminowe. Konieczne są narzędzia do promowania nowych inwestycji w energetycznie efektywne technologie i praktyki. Finansowanie ze strony UE może spowodować silnie odczuwany efekt dźwigni, przy czym niezbędne jest opracowywanie innowacyjnych rozwiązań. Należy również dokładnie sprawdzić innowacyjne i starannie przemyślane¹⁵ wykorzystanie podatków i cen jako narzędzi służących do wspierania zmian zachowania lub finansowania inwestycji.

Po przedłożeniu na początku 2011 r. planu na rzecz efektywności energetycznej w dalszej części tego roku zostaną przedłożone konkretne wnioski legislacyjne. W planie zostanie również podjęta kwestia finansowania w zakresie dostępu do środków, dostępności innowacyjnych produktów finansowych, zachęt mających na celu stymulowanie inwestycji w

---

¹⁴ Konkretnie działania określono w Europejskiej agendzie cyfrowej, COM(2010)245.

¹⁵ W szczególności odnośnie do potencjalnych łącznych skutków różnych środków rynkowych.

zakresie efektywności energetycznej oraz roli środków finansowych UE, w szczególności funduszy strukturalnych, w oparciu o dotychczasowe przykłady udanych przedsięwzięć.

Priorytet 1. Osiągnięcie efektywności energetycznej w Europie

Działanie 1. Wykorzystanie największego potencjału w zakresie oszczędności energii - budynki i transport.

- Tempo remontów dotyczących efektywności energetycznej należy zwiększyć za pomocą zachęt do inwestycji, bardziej powszechnego wykorzystania przedsiębiorstw usług energetycznych, innowacyjnych instrumentów finansowych o silnym efekcie dźwigni oraz inżynierii finansowej na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym. W tym kontekście w przygotowywanych wnioskach Komisji podjęte zostaną kwestie podziału zachęt do inwestowania pomiędzy właścicieli i najemców oraz etykiet efektywności energetycznej dla budynków (certyfikaty stosowane na rynku nieruchomości i polityka wsparcia publicznego).
- Władze publiczne muszą dawać dobry przykład. Kryteria energetyczne (dotyczące efektywności, odnawialnych źródeł energii oraz inteligentnych sieci) powinny być stosowane we wszystkich zamówieniach publicznych na roboty, usługi lub produkty. Potrzebne są programy i mechanizmy pomocy technicznej, które tworzą potencjał uczestników rynku usług energetycznych w celu opracowania i ujęcia w ramy finansowania dla projektów odnoszących się zarówno do organów publicznych, jak i osób prywatnych. W programach finansowych UE będą uwzględniane projekty w zakresie oszczędności energii, a efektywność energetyczna będzie podstawowym warunkiem przyznania wsparcia finansowego.
- W przygotowywanej do wydania białej księdze w sprawie przyszłej polityki transportowej zostanie przedstawiony zestaw środków mających na celu zwiększenie zrównoważenia transportu i zmniejszenie zależności od ropy naftowej. Powyższe będzie obejmować inicjatywy mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej, w tym wsparcie dla ekologicznej mobilności w miastach, jak również rozwiązania w zakresie transportu intermodalnego, inteligentnego zarządzania ruchem i norm efektywności energetycznej dla wszystkich pojazdów, odpowiednie bodźce ekonomiczne i popularyzację zrównoważonych zachowań. W związku z powyższym należałoby poddać dogłębnej analizie bardziej skuteczne systemy znakowania pojazdów.

Działanie 2. Zwiększenie konkurencyjności przemysłu poprzez zwiększenie jego efektywności.

- Komisja podejmie starania w zakresie wspomaganie konkurencyjności europejskiego przemysłu poprzez efektywność energetyczną dzięki rozszerzeniu wymogów ekoprojektu na produkty, których wytworzenie wymaga dużej ilości energii i zasobów oraz ich uzupełnienie, w stosownych przypadkach, wymogami na poziomie systemu. Należy dogłębnie przeanalizować potencjalny skutek dobrowolnych porozumień z przedstawicielami gałęzi przemysłu, które zużywają duże ilości energii i zasobów. Należy wprowadzić powszechne oznakowanie określające zużycie energii w celu zapewnienia pełnego porównania produktów.
- W przemyśle i sektorze usług należy wdrożyć systemy zarządzania energią (np. audyty, plany, osoby zarządzające energią). Należy szczególnie uwzględnić MŚP

poprzez dedykowane mechanizmy wsparcia.

Działanie 3. Wzmocnienie efektywności dostaw energii.

- Efektywność energetyczna zarówno w trackie wytwarzania, jak i dystrybucji, powinna być podstawowym kryterium zatwierdzenia zdolności wytwórczej, należy także podjąć kroki w celu istotnego zwiększenia upowszechnienia zastosowania wytwarzania skojarzonego, systemu ciepłowniczego i chłodzenia o wysokiej efektywności.
- Przedsiębiorstwa zajmujące się dostawami i dystrybucją energii (detaliści) powinny być zobowiązane do zapewniania udokumentowanych oszczędności energii u swoich odbiorców, z wykorzystaniem takich środków jak usługi energetyczne świadczone przez osoby trzecie, dedykowane instrumenty, takie jak białe certyfikaty, opłaty na cele publiczne lub podobne oraz przyspieszenie wprowadzenia takich innowacyjnych narzędzi jak inteligentne liczniki, które powinny być zorientowane na konsumentów i przyjazne dla użytkowników, aby zapewniały prawdziwe korzyści dla konsumentów.

Działanie 4. Jak najlepsze wykorzystanie krajowych planów działań na rzecz efektywności energetycznej.

- Krajowe plany działań na rzecz efektywności energetycznej zapewniają wyczerpujące porównania w zakresie efektywności energetycznej, w tym wymierne cele i wskaźniki w celu monitorowania postępów, uwzględniające pozycje wyjściowe i warunki w poszczególnych państwach. Mechanizm corocznych przeglądów powinien wspomagać cel strategii „Europa 2020” dotyczący efektywności energetycznej.

2. ZAPEWNIENIE SWOBODNEGO OBROTU ENERGIA

Nastąpiło otwarcie europejskich rynków energii, aby umożliwić obywatelom czerpanie korzyści z bardziej stabilnych i konkurencyjnych cen oraz bardziej zrównoważonej energii. Potencjał ten nie zostanie w pełni wykorzystany, o ile nie zostaną podjęte usilne starania w celu stworzenia bardziej zintegrowanego, konkurencyjnego i wzajemnie powiązanego rynku.

Rynki energii elektrycznej i gazu nie funkcjonują jeszcze na zasadach jednolitego rynku. Utrzymuje się podział na rynki krajowe z licznymi barierami dla wolnej i uczciwej konkurencji. Większość rynków energii to nadal rynki krajowe pod względem zasięgu i bardzo mocno skoncentrowane, przy czym przedsiębiorstwa zasiedziałe mają często faktyczną pozycję monopolisty. Regulowane ceny energii przyczyniają się dodatkowo do ograniczania konkurencji w wielu państwach członkowskich¹⁶. Biorąc pod uwagę utrzymujące się praktyki antykonkurencyjne w sektorze energetycznym¹⁷, konieczne jest proaktywne egzekwowanie konkurencji nie tylko ze strony Komisji, ale również ze strony państw członkowskich. Wzmocnienie konkurencji na rynkach energii przyczyni się do

¹⁶ Sprawozdanie z postępów w tworzeniu wewnętrznego rynku gazu i energii elektrycznej - COM (2010) 84.

¹⁷ Po ujawnieniu w ramach badania sektora energetycznego różnorodnych problemów dotyczących konkurencji w sektorze energetycznym, co spowodowało przyjęcie dziewięciu głównych decyzji dotyczących przeciwdziałania praktykom monopolistycznym, Komisja nadal prowadzi ocenę stanu konkurencji na europejskich rynkach energii.

tworzenia odpowiednich zachęt do koniecznych inwestycji i zmniejszania kosztów do niezbędnego minimum.

Wprowadzając ramy prawne opracowane w celu wspierania realizacji 20 % celu w zakresie energii odnawialnej w 2020 r., Europa zrobiła pierwszy krok w tej dziedzinie. Niezbędne jest zapewnienie pełnego wdrożenia prawodawstwa i przetarcie drogi dla wykorzystania energii odnawialnej na dużą skalę po roku 2020. Ramy prawne muszą być odpowiednio wdrażane, aby inwestorzy mogli mieć pewność odnośnie do inwestycji w nowe rozwiązania w zakresie wytwarzania, transportu i przechowywania dotyczące odnawialnych źródeł energii. Skutki dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii zostaną poddane ocenie od 2011 r. z uwzględnieniem wzmocnienia lub rozszerzenia tej dyrektywy w razie potrzeby w odpowiednim czasie.

Dalszy rozwój energii odnawialnej będzie jeszcze przez pewien czas zależny od systemów wsparcia. Komisja musi spełnić swoją rolę odnośnie do zagwarantowania zrównoważenia powyższych systemów, ich zgodności z postępem technicznym i nieutrudniania innowacji lub konkurencji. Komisja musi jednak również zapewnić konieczny stopień zbieżności lub konieczną harmonizację systemów krajowych, ponieważ rynek odnawialnych źródeł energii odchodzi od dostaw lokalnych na rzecz dostaw transgranicznych. W tym kontekście należy na podstawie najlepszych praktyk określić niezbędne wymogi dotyczące ogólnoeuropejskiego obrotu energią odnawialną. W stosownych przypadkach należy uruchamiać zgodnie z przepisami dotyczącymi przyznawania pomocy państwa szersze wykorzystanie zrównoważonych, oszczędnych i przewidywalnych premii gwarantowanych, większe wsparcie dotyczące konkretnych technologii oraz instrumenty finansowe. W szczególności należy unikać działających wstecz zmian systemów wsparcia ze względu na ich negatywny wpływ na zaufanie inwestorów.

Jak wskazano w sprawozdaniu Montiego, nowym wyzwaniem dla „Strategii 2020” jest zapewnienie podstawy dla przepływu energii elektrycznej i gazu zgodnie z potrzebami. Bez odpowiedniej infrastruktury w całej Europie podobnej do środków przesyłowych posiadanych przez inne sektory strategiczne, takie jak telekomunikacja lub transport, rynek nigdy nie spełni jednak swoich obietnic. Należy poczynić dodatkowe starania w celu modernizacji infrastruktury energetycznej, szczególnie w państwach członkowskich, które przystąpiły do UE od 2004 r., oraz w słabo rozwiniętych regionach.

Najważniejszą rzeczą jest fakt, że Europa nadal nie posiada infrastruktury sieciowej umożliwiającej odnawialnym źródłom energii rozwój i konkurencję z tradycyjnymi źródłami energii na równych warunkach. Obecne projekty dotyczące dużych elektrowni wiatrowych na północy i baterii słonecznych na południu wymagają odpowiednich linii energetycznych mających zdolność do przesyłu takiej zielonej energii do obszarów o wysokim zużyciu energii elektrycznej. Obecna sieć miałaby bardzo duże problemy z przyjęciem ilości energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, które przewidziano w celach na 2020 r. (33 % produkcji energii elektrycznej brutto).

Inteligentne liczniki i sieci elektroenergetyczne to elementy kluczowe dla pełnego wykorzystania potencjału energii ze źródeł odnawialnych oraz oszczędności energii, jak również poprawy usług energetycznych. Jasna polityka i wspólne normy w zakresie

inteligentnych pomiarów i sieci¹⁸ są niezbędne na długo przed 2020 r. w celu zapewnienia interoperacyjności w całej sieci.

Należy również stwierdzić, że obowiązek solidarności państw członkowskich pozostanie martwym zapisem bez wystarczającej infrastruktury wewnętrznej i połączeń międzysystemowych ponad granicami i obszarami morskimi. Jako duży importer energii UE pozostaje pod bezpośrednim wpływem stopniowych zmian sieci w państwach ościennych. Budowa nowych połączeń międzysystemowych na granicach UE powinna być traktowana z taką samą uwagą jak projekty wewnątrzunijne i powinna być uwzględniona w odpowiedniej polityce. Takie połączenia są nieodzowne nie tylko dla naszych sąsiadów, ale również w celu zapewnienia stabilności UE i bezpieczeństwa dostaw. Szczególny nacisk zostanie położony na korytarz południowy i efektywne rozpoczęcie projektów leżących w interesie Europy, w szczególności Nabucco i ITGI.

Do 2020 r. będą konieczne inwestycje o wartości 1 biliona EUR w celu zastąpienia przestarzałych mocy wytwórczych, modernizacji i dostosowania infrastruktury oraz przygotowania na zwiększający się i zmieniający popyt na energię ze źródeł niskoemisyjnych. Chociaż decyzje o inwestycjach zależą głównie od uczestników rynku (przedsiębiorstw energetycznych, operatorów systemu i konsumentów), polityka publiczna ma decydujące znaczenie dla tworzenia stabilnych i przejrzystych ram dla decyzji o inwestycjach. Nowe narzędzia utworzone w ramach trzeciego pakietu na rzecz wewnętrznego rynku energii, w tym Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz nowe sieci operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej i gazu (ENTSO-E i ENTSO-G) powinny w przyszłych latach zostać w pełni wykorzystane w celu dalszej integracji rynków energii. Inicjatywy regionalne powinny spełniać funkcję etapów prowadzących do rynku europejskiego¹⁹.

Inwestycje w infrastrukturę będą nadal finansowane z opłat taryfowych wnoszonych przez użytkowników. Mając jednak na względzie skalę inwestycji, ich specyfikę i strategiczny charakter, nie można zakładać, że rynki same zrealizują wszystkie niezbędne inwestycje. Komisja przyjmie nową strategię na rzecz rozwoju infrastruktury energetycznej w celu zachęcania do odpowiednich inwestycji w sieci energii elektrycznej, gazu, ropy naftowej i innych sektorów energii. Przy założeniu, że podaż będzie stabilna, gaz ziemny będzie nadal odgrywał kluczową rolę w koszyku energetycznym UE w nadchodzących latach, przy czym gaz może zyskać na znaczeniu jako paliwo alternatywne dla zmiennej produkcji energii elektrycznej. Wymaga to dywersyfikacji importu (gaz przesyłany rurociągami i terminale LNG), natomiast wobec krajowych sieci gazowych stawia się wymóg zwiększania połączeń międzysystemowych.

Oprócz kwestii finansowania istotnym wąskim gardłem mogą być również skomplikowane i przewlekłe procedury. Obecne przepisy i procedury dotyczące projektów leżących w interesie Europy (np. służących bezpieczeństwu dostaw, solidarności lub integracji odnawialnych źródeł energii) będą wymagały istotnych usprawnień i uproszczeń przy zachowaniu zasad społecznej akceptacji i poszanowaniu obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska. Społeczności na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym będą się bardziej konstruktywnie angażować w ułatwianie projektów leżących w interesie Europy, jeśli będą

---

¹⁸ Komisja Europejska utworzyła zespół zadaniowy ds. inteligentnych sieci w celu omówienia wdrożenia inteligentnych sieci na szczeblu europejskim: http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/smartgrids/taskforce_en.htm.

¹⁹ Np. rynek energii państw bałtyckich, pierścien śródziemnomorski.

one im przynosić wymierne, bardziej krótkoterminowe korzyści, np. poprzez uprzywilejowany dostęp do środków publicznych.

Priorytet 2. Utworzenie zintegrowanego ogólnoeuropejskiego rynku energii.

Działanie 1. Terminowe i precyzyjne wdrożenie prawodawstwa dotyczącego rynku wewnętrznego.

- Komisja będzie nadal zapewniać poprawne i terminowe wdrożenie obecnej polityki dotyczącej wewnętrznego rynku energii i silnej konkurencji. W celu dalszej integracji rynku energii należy skonsolidować ramy prawne (np. kodeksy sieci) wraz z realizacją innych działań, takich jak łączenie rynków, opracowanie modelu docelowego²⁰ oraz solidne ramy rynków handlu gazem poprzez skuteczną przejrzystość i skuteczny nadzór. Jeśli te środki okażą się niewystarczające lub jeśli kompetencje Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki okażą się zbyt małe, przewiduje się dalsze środki ustawodawcze.

Działanie 2. Utworzenie planu dla infrastruktury europejskiej na lata 2020-2030.

- Komunikat Komisji w sprawie infrastruktury, który ma zostać wydany, umożliwi Europie określenie priorytetowej infrastruktury, którą należy wprowadzić w celu uzyskania sprawnego rynku wewnętrznego, zapewnienia integracji produkcji na dużą skalę energii ze źródeł odnawialnych i zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw zgodnie z wizją zrównoważonego europejskiego systemu energetycznego do 2050 r. Do 2015 r. wszystkie państwa członkowskie powinny zostać włączone do europejskiego rynku wewnętrznego. Korytarze transgraniczne zostaną również uwzględnione. 10-letnie plany rozwoju sieci ENTSO-E i ENTSO-G będą realizowane z pomocą Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki wraz ze wszystkimi innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Podstawę tego działania będą stanowić udane inicjatywy regionalne, takie jak inicjatywy w regionie Morza Bałtyckiego; będzie ono również obejmować ocenę niezbędnych instalacji magazynowych i środków dostosowawczych w zakresie zmiany klimatu, z uwzględnieniem przyszłych potencjalnych potrzeb odnośnie do infrastruktury transportowej CO₂ w UE.
- Wniosek Komisji ma również na celu przygotowanie sieci na nieuniknione zmiany popytu będące skutkiem polityki energetycznej i transportowej, takie jak elektromobilność i wzrost zdecentralizowanego wytwarzania energii elektrycznej oraz wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na dużą skalę.
- W przyszłym roku Komisja przedłoży zestaw narzędzi kształtowania polityki w celu wdrożenia priorytetów w zakresie infrastruktury strategicznej na dwa najbliższe dziesięciolecia. Będą one obejmować nową metodę definiowania infrastruktury strategicznej, która będzie niezbędna dla Unii Europejskiej jako całości pod względem konkurencyjnego dostarczania energii, zrównoważenia środowiskowego i dostępu do odnawialnych źródeł energii, a także bezpieczeństwa dostaw. Takie kluczowe elementy zostaną jasno określone w ogólnym działaniu analitycznym i

²⁰ Model docelowy dla energii elektrycznej został opracowany w kontekście forum florenckiego w ramach tzw. grupy doradczej ad hoc. Wytyczne i kodeksy dotyczące wdrożenia tego modelu docelowego są opracowywane. Model docelowy dla gazu jest opracowywany w ramach forum madryckiego.

zostaną zakwalifikowane jako kwestie leżące w interesie Europy, aby w razie konieczności mogły podlegać poprawionej procedurze wydawania pozwoleń i korzystać ze zintegrowanego finansowania. Selektowność będzie nieodzowna dla tego działania. Połączenia sieciowe z państwami trzecimi zostaną odpowiednio uwzględnione.

- Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki, ENTSO-E i ENTSO-G otrzymają upoważnienie do opracowaniu planu dla europejskich sieci energii elektrycznej i gazu w okresie od 2020 r. do 2030 r. Następstwem powyższego działania powinna być długoterminowa wizja na podstawie mapy drogowej w dziedzinie energii, która zostanie przedstawiona w 2011 r.

Działanie 3. Uproszczenie procedur wydawania pozwoleń oraz przepisów rynkowych dotyczących rozwoju infrastruktury.

- Komisja zaproponuje wprowadzenie systemu wydawania pozwoleń mającego zastosowanie do projektów leżących w interesie Europy w celu usprawnienia obecnego procesu, np. poprzez wyznaczenie jednego organu na szczeblu krajowym przy jednoczesnym przestrzeganiu norm w zakresie bezpieczeństwa i zapewnieniu pełnej zgodności z unijnym prawodawstwem w dziedzinie ochrony środowiska. Uproszczone i usprawnione procedury będą uwzględniać większą przejrzystość i zapewniać otwarte i przejrzyste debaty na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym w celu wzmocnienia zaufania społeczeństwa do obiektów i ich akceptacji. Oprócz tego zostaną zbadane sposoby nagradzania, poprzez lepszy dostęp do środków publicznych, regionów i państw członkowskich, które angażują się konstruktywnie i udaje im się wspierać terminową realizację projektów leżących w interesie Europy.
- Aby do 2014 r. osiągnąć połączenie rynków, w ramach swojego mandatu Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki zapewni określenie i wdrożenie wszystkich niezbędnych aspektów technicznych (harmonizacja, standaryzacja, itp.) i regulacyjnych związanych z transgranicznymi międzysystemowymi połączeniami sieci; dostęp do odnawialnych źródeł energii i integrację nowych technologii. Szczegółowy program działań zostanie odpowiednio przedstawiony w celu wsparcia państw członkowskich w ramach procesu wprowadzania na dużą skalę inteligentnych liczników / inteligentnych sieci (z uwzględnieniem kwestii przedstawiania informacji konsumentom) i promowania nowych usług energetycznych.

Działanie 4. Zapewnienie właściwych ram finansowania.

- Uznając fakt, iż przeważająca część rozwoju infrastruktury ma charakter komercyjny, Komisja określi metodykę w celu analizy optymalnego stanu równowagi pomiędzy finansowaniem publicznym i prywatnym (na następujących zasadach, które mają być stosowane w całej Unii: „użytkownik płaci”, „beneficjent płaci” (pod względem transgranicznej alokacji kosztów/korzyści) oraz „podatnik płaci” (współdzielenie obciążeń infrastruktury nieopłacalnej pod względem komercyjnym i infrastruktury służącej całej UE)). Zostanie ona określona zgodnie z odpowiednimi zasadami przyznawania pomocy państwa. W przypadku projektów leżących w interesie Europy, które są nieopłacalne lub mają niską opłacalność, zostaną zaproponowane innowacyjne mechanizmy finansowania w celu uzyskania maksymalnego efektu dźwigni w zakresie wsparcia publicznego, aby polepszyć klimat inwestycyjny dla

zabezpieczenia głównego ryzyka lub przyspieszenia wdrożenia projektu. Rozwój odpowiedniej infrastruktury energetycznej jest sprawą pilną o krytycznym znaczeniu; rozwój ten wymaga szerszego spojrzenia na nowe instrumenty finansowania (zarówno publicznego, jak i prywatnego) oraz mobilizacji dodatkowych zasobów w ramach kolejnych wieloletnich ram finansowych.

3. PEWNA I BEZPIECZNA ENERGIA DLA OBYWATELI I PRZEDSIĘBIORSTW PO PRZYSTĘPNYCH CENACH

Sprawnie funkcjonujący zintegrowany rynek wewnętrzny daje konsumentom korzyści w postaci większego wyboru i niższych cen. Konsumentom mogą jednak nie dostrzegać poprawy będącej skutkiem otwarcia rynku i konkurencji wśród dostawców. Konsumentom indywidualnie muszą być świadomi praw przysługujących im na mocy przepisów UE i z nich korzystać. Powinni być w stanie korzystać z możliwości, jakie daje otwarcie rynku i mieć pewność, że mają dostęp do usług energetycznych, których potrzebują, o pożądanej jakości i pożądanym profilu emisji. Otwarcie rynków może przynieść efekt w postaci najlepszych cen, wyboru, innowacji, i usług dla konsumentów, jeśli będą mu towarzyszyć środki mające na celu zagwarantowanie zaufania, ochronę konsumentów i pomaganie konsumentom w spełnianiu aktywnej roli wymaganej od nich w ramach liberalizacji.

Konsumentom wydają się nieświadomi praw przysługujących im na mocy prawodawstwa UE lub niechętnie z nich korzystają. Konieczne są duże starania w celu poinformowania konsumentów o ich prawach i ich zaangażowania w sprawy rynku wewnętrznego. Należy również mocniej uwypuklić potencjał zmniejszenia kwot rachunków za energię dzięki jej oszczędnościom. Forum Obywatelskie (Londyn) i Forum Zrównoważonej Energii (Bukareszt) zostały utworzone w celu poprawy sytuacji energetycznej gospodarstw domowych i zbadania sposobów lepszego reagowania na potrzeby konsumentów.

Sytuacja konkurencyjna istotnych sektorów gospodarki europejskiej zależy również od dostępności pewnej energii po przystępnych cenach. Energia, a w szczególności energia elektryczna, stanowi istotną część kosztów produkcji ogółem dla kluczowych europejskich gałęzi przemysłu, w tym dla dużych, małych oraz średnich przedsiębiorstw.

Międzynarodowy rynek dostaw ropy naftowej może się stać jeszcze trudniejszym przed 2020 r., co oznacza, że ważną kwestią dla europejskich konsumentów jest wzmożenie starań w celu zmniejszenia popytu na ropę naftową. Obecnie tak się nie dzieje. Konsumentom muszą być lepiej poinformowani o konieczności zmniejszenia zużycia przez nich paliw kopalnych, muszą również wiedzieć, jak mogą zmniejszyć swoje rachunki w okresie wzrostu cen. W tej kwestii mogą być pomocne przyjazne dla użytkownika inteligentne sieci, inteligentne liczniki i inteligentne naliczanie opłat. Konsumentom muszą jednak również stać się bardziej proaktywni. Aby pomóc konsumentom w uczestniczeniu w rynku, należy wprowadzić środki przyczyniające się do zwiększenia wiedzy o możliwościach, ułatwiające porównanie cen i zmianę dostawcy oraz usprawniające procedury rozpatrywania reklamacji.

Zapewnianie konsumentom niezawodnych dostaw energii po przystępnych cenach, które jednak odzwierciedlają koszty, jest głównie zadaniem rynku wewnętrznego. Rynek wewnętrzny funkcjonujący na podstawie odpowiedniej infrastruktury przesyłowej i magazynowej stanowi najlepszą gwarancję bezpieczeństwa dostaw, ponieważ energia zostanie poddana mechanizmom rynkowym i będzie przesyłana do miejsc, w których jest potrzebna. Konieczne są jednak zabezpieczenia dla konsumentów wrażliwych lub w okresie

kryzysu dostaw, z którym mechanizmy rynkowe nie potrafią sobie odpowiednio poradzić. Na rynku wewnętrznym występują również utrudnienia, gdy państwa członkowskie nie są całkowicie wzajemnie połączone, tak jak w przypadku państw bałtyckich. Rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa gazowego jest ważne ze względu na fakt, iż zagwarantowano w nim pełną gotowość rynków do radzenia sobie z kryzysem i ochronę konsumentów krajowych. Wspieranie połączeń międzysystemowych pomiędzy państwami członkowskimi oraz aktywne egzekwowanie przez Komisję i państwa członkowskie konkurencji może się przyczynić do dalszej dywersyfikacji źródeł dostaw, szczególnie w państwach członkowskich, które są obecnie zdane na jedno źródło dostaw lub ich niewielką liczbę.

Polityka energetyczna uwzględnia również odpowiedzialność za ochronę obywateli Europy przed zagrożeniami związanymi z produkcją energii i jej transportem. UE musi pozostać światowym liderem w dziedzinie opracowywania systemów dotyczących bezpiecznej energii jądrowej, transportu substancji promieniotwórczych oraz gospodarki odpadami promieniotwórczymi. Współpraca międzynarodowa w zakresie środków ochrony materiałów jądrowych odgrywa ważną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa materiałów jądrowych i w tworzeniu solidnego i prężnego systemu nierozprzestrzeniania materiałów jądrowych. W sektorze wydobywania i przerobu ropy naftowej i gazu ziemnego ramy prawne UE powinny gwarantować najwyższy poziom bezpieczeństwa i jednoznaczny system odpowiedzialności za instalacje przeznaczone dla ropy naftowej i gazu.

Priorytet 3. Nadanie konsumentom szerszych uprawnień i uzyskanie najwyższego poziomu bezpieczeństwa i pewności.

Działanie 1. Polityka energetyczna bardziej przyjazna konsumentowi.

- Aktywne egzekwowanie polityki konkurencji na szczeblu europejskim i krajowym pozostaje rzeczą nieodzowną dla wspomagania konkurencji i zagwarantowania dostępu konsumentów do energii po przystępnych cenach.
- Komisja zaproponuje środki mające na celu pomoc konsumentom w bardziej świadomym uczestnictwie w rynku energii zgodnie z trzecim pakietem energetycznym. Środki te będą obejmować opracowanie wytycznych w oparciu o najlepsze praktyki w dziedzinie zmiany dostawcy, dalszego wdrożenia i monitorowania zaleceń dotyczących rachunków i rozpatrywania reklamacji oraz identyfikacji najlepszych praktyk dotyczących alternatywnych systemów rozstrzygania sporów. Narzędzie porównywania cen opierające się na metodyce, która zostanie opracowana przez organy regulacji energetyki i inne właściwe organy, powinno być dostępne dla wszystkich konsumentów, a wszyscy dostawcy powinni zapewniać aktualne informacje na temat swoich taryf i ofert. Dalsze starania powinny mieć na celu przeniesienie nacisku z cen energii na koszty energii poprzez rozwój rynku usług energetycznych.
- Komisja będzie publikować regularne sprawozdania porównawcze zawierające ocenę poziomu wdrożenia przepisów regulacyjnych dotyczących konsumentów i ogólnego poziomu ochrony w ramach całego rynku wewnętrznego. Szczególny nacisk będzie skierowany na klientów wrażliwych i praktyki umożliwiające konsumentom zmniejszenie zużycia energii.

- Organy regulacyjne powinny zintensyfikować starania w zakresie poprawy funkcjonowania rynku detalicznego z pomocą Forum Obywatelskiego (Londyn) i Forum Zrównoważonej Energii (Bukareszt).

Działanie 2. Stała poprawa bezpieczeństwa i pewności.

- Warunki bezpieczeństwa wydobycia ropy naftowej i gazu na morzu są poddawane przeglądowi przez Komisję w świetle wypadku Deepwater Horizon w celu wprowadzenia rygorystycznych środków od zapobiegania aż po reakcję i odpowiedzialność, które będą gwarantować najwyższy poziom ochrony w całej UE i reszcie świata.
- Ramy prawne dotyczące bezpieczeństwa jądrowego zostaną dodatkowo wzmocnione w ramach średnioterminowego przeglądu dyrektywy o bezpieczeństwie jądrowym, wdrożenia dyrektywy w sprawie odpadów promieniotwórczych, ponownego zdefiniowania podstawowych norm bezpieczeństwa w zakresie ochrony pracowników i ludności oraz propozycji dotyczącej europejskiego podejścia do systemów odpowiedzialności w dziedzinie jądrowej. Należy również prowadzić aktywne działania na rzecz wzmoczonej harmonizacji projektów i certyfikacji zakładów na szczeblu międzynarodowym. Wszystkie te środki powinny umożliwić UE utrzymanie przywództwa w dziedzinie bezpiecznej energii jądrowej oraz przyczynić się do odpowiedzialnego wykorzystania energii jądrowej na całym świecie.
- Te same aspekty dotyczące bezpieczeństwa będą również uwzględniane w rozwoju i wprowadzaniu nowych technologii w dziedzinie energii (bezpieczeństwo wodoru, bezpieczeństwo sieci transportowej CO₂, przechowywanie CO₂ itp.).

4. DOKONANIE PRZEŁOMU TECHNOLOGICZNEGO

Bez przełomu technologicznego UE nie zdoła zrealizować swoich ambicji polegających na odejściu od technologii opartych na węglu w sektorach energii elektrycznej i transportu do 2050 r. Biorąc pod uwagę czas wymagany dla rozwoju i upowszechnienia technologii energetycznych, pilność potrzeby wprowadzenia nowych wysokowydajnych i niskoemisyjnych technologii na rynki europejskie jest odczuwana bardziej dotkliwie niż kiedykolwiek przedtem. Unijny system handlu uprawnieniami do emisji jest istotną siłą napędową popytu wspomagającą wprowadzenie nowych technologii niskoemisyjnych. Nowe technologie dotrą jednak na rynki szybciej i w bardziej oszczędny sposób, jeśli zostaną opracowane w ramach współpracy na poziomie UE.

Planowanie i zarządzanie na skalę ogólnoeuropejską ma ogromne znaczenie dla stabilności inwestycji, zaufania biznesu i spójności polityki. W strategicznym planie na rzecz technologii energetycznych określono średniookresową strategię mającą zastosowanie do wszystkich sektorów. Niezbędne jest jednak przyspieszenie realizacji projektów rozwojowych i demonstracyjnych dotyczących najważniejszych technologii (druga generacja biopaliw, inteligentne sieci, inteligentne miasta, wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla, magazynowanie energii elektrycznej i elektromobilność, następna generacja energii jądrowej, ogrzewanie i chłodzenie z wykorzystaniem energii odnawialnej). Analogicznie kluczowe

znaczenie innowacji zostało podkreślone w wiodącej inicjatywie strategii „Europa 2020” noszącej nazwę „Unia innowacji”²¹.

Środki potrzebne w ciągu najbliższych dwóch dekad na rozwój tych technologii są bardzo znaczne, szczególnie w kontekście obecnej koniunktury gospodarczej. Duże projekty o mocy przekraczającej 140 GW dotyczące morskich elektrowni wiatrowych, planowane obecnie przez europejskie przedsiębiorstwa energetyczne, wykonawców i rządy, głównie na Morzu Północnym lub inicjatywy Desertec i Medring, mają wpływ na szereg państw członkowskich. Ogólnoeuropejska koordynacja i współpraca powinny obejmować łączenie różnych źródeł finansowania. Oczekuje się, że wszystkie zainteresowane strony wniosą swój wkład. Komisja będzie się starała wzmocnić budżet UE w celu podniesienia całościowego poziomu finansowania.

UE ma silną konkurencję na międzynarodowych rynkach technologii. Państwa takie jak Chiny, Japonia, Korea Południowa i USA realizują ambitną strategię przemysłową na rynkach energii słonecznej, wiatrowej i jądrowej. Naukowcy i przedsiębiorstwa UE muszą zwiększyć starania, aby pozostać wiodącą siłą prężnie rozwijającego się międzynarodowego rynku technologii energetycznych; w sytuacji występowania wzajemnych korzyści powinni oni zacieśniać współpracę na rzecz określonych technologii z państwami trzecimi.

Priorytet 4. Wzmocnienie przywództwa Europy w zakresie technologii energetycznych oraz innowacji.

Działanie 1. Niezwłoczne wdrożenie planu EPSTE.

- Komisja wzmocni wdrożenie planu EPSTE, w szczególności wspólnych programów europejskiego stowarzyszenia badań nad energią, oraz sześciu europejskich inicjatyw przemysłowych (energia wiatrowa, energia słoneczna, inteligentne sieci, synteza jądrowa i CCS). Nastąpi intensyfikacja prac z udziałem państw członkowskich w celu sfinansowania działań ujętych w planach działania w sprawie technologii na lata 2010-2020 i zapewnienia powodzenia odpowiednich programów demonstracyjnych takich jak programy demonstracyjne w ramach programu rezerwy dla nowych instalacji (NER300)²². Dostępne środki wspólnotowe²³ zostaną przede wszystkim przeznaczone na inicjatywy ujęte w strategicznym planie na rzecz technologii energetycznych.
- Plany działań w sprawie technologii na lata 2010-2020 opracowywane w ramach europejskich inicjatyw przemysłowych są wdrażane od bieżącego roku i otrzymają dodatkowe wsparcie. Będą stanowić podstawę przygotowania następnych ram finansowych w odniesieniu do skonsolidowanego, bardziej efektywnego i ukierunkowanego programu badań nad energią poddawane regularnym ocenom. W tym kontekście Komisja będzie promować rozwój infrastruktury do strategicznych badań nad energią w Europie, ponieważ przyczynia się ona do zmniejszania odległości pomiędzy badaniami i rozwojem strategicznym. Komisja będzie również

²¹ SEC(2010)1161 z dnia 6 października 2010 r.

²² W zmienionej dyrektywie w sprawie handlu emisjami (2009/29/WE) przewiduje się, że 300 mln uprawnień ETS pochodzących z rezerwy dla nowych instalacji zostanie udostępnionych w celu wsparcia komercyjnych projektów demonstracyjnych CCS oraz innowacyjnych projektów demonstracyjnych dotyczących odnawialnych źródeł energii na terytorium Unii.

²³ Środki dostępne w ramach obecnej perspektywy finansowej.

wykorzystywać inne sposoby o dużym potencjale, takie jak odnawialna energia morska oraz ogrzewanie i chłodzenie ze źródeł odnawialnych.

Działanie 2. Komisja uruchomi cztery nowe szeroko zakrojone projekty europejskie.

- 1. Komisja będzie realizować główną inicjatywę europejską dotyczącą inteligentnych sieci mającą na celu połączenie całego systemu sieci elektroenergetycznych, począwszy od morskich farm wiatrowych na Morzu Północnym, elektrowni słonecznych na południu oraz obecnych hydroelektrowni, aż po indywidualne gospodarstwa domowe i spowodowanie, aby sieci elektroenergetyczne stały się bardziej inteligentne, efektywne i niezawodne.
- 2. Odzyskanie wiodącej roli Europy w zakresie magazynowania energii elektrycznej (na dużą skalę i dla pojazdów). Zostaną opracowane ambitne projekty w dziedzinach mocy wytwórczej elektrowni wodnych, magazynowania sprężonego powietrza, magazynowania w akumulatorach oraz innych innowacyjnych technologii magazynowania, takich jak technologie wykorzystujące wodór. Dzięki tym projektom sieci elektroenergetyczne różnych napięć będą przygotowane na przyjęcie dużych ilości odnawialnej energii elektrycznej z małych zdecentralizowanych i dużych scentralizowanych źródeł.
- 3. Wdrożenie zrównoważonej produkcji biopaliw na wielką skalę, z uwzględnieniem wyników trwającego przeglądu dotyczącego wpływu pośredniej zmiany użytkowania gruntów. Wkrótce uruchomiona zostanie europejska przemysłowa inicjatywa na rzecz bioenergii²⁴ z budżetem wynoszącym 9 mld EUR w celu zapewnienia szybkiego przyjęcia przez rynek drugiej generacji zrównoważonych biopaliw.
- 4. Zapewnienie miastom, obszarom miejskim i wiejskim metod osiągania większych oszczędności energii. Partnerstwo innowacji „Inteligentne Miasta”, które zostanie zainicjowane na początku 2011 r. spowoduje połączenie najlepszych elementów takich dziedzin jak energia ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczna, inteligentne sieci energetyczne, ekologiczny transport miejski – elektromobilność, inteligentne systemy ogrzewania i chłodzenia ze szczególnie innowacyjnymi narzędziami zbierania danych i narzędziami technologii komunikacyjno-informacyjnych. Polityka regionalna UE może odgrywać istotną rolę w uwalnianiu lokalnego potencjału. Obszary wiejskie mają również znaczny potencjał pod tym względem i mogą wykorzystać EFFROW, w ramach którego zapewnia się środki wsparcia takich projektów innowacyjnych.

Działanie 3. Zapewnienie długoterminowej konkurencyjności technologicznej UE.

- Aby położyć podwaliny naszej przyszłej konkurencyjności wobec silnej konkurencji międzynarodowej, Komisja przedłoży inicjatywę z budżetem w wysokości 1 mld EUR²⁵ w celu wspierania pionierskich badań potrzebnych do zapewnienia bazy naukowej niezbędnej do osiągnięcia przełomu w dziedzinie energii niskoemisyjnej.
- Wiodąca rola UE musi również zostać utrzymana odnośnie do sztanarowego ogólnowiatowego projektu badawczego – ITER. Komisja zapewni efektywne

²⁴ Zob. przypis 23.

²⁵ Zob. przypis 23.

zarządzanie (w tym kontrolę kosztów) i tworzenie wartości dla przemysłu w ramach programu ITER i europejskiego programu syntezy jądrowej.

- Komisja opracuje program badawczy UE dotyczący materiałów energetycznych umożliwiający sektorowi energetycznemu UE utrzymanie konkurencyjności pomimo malejących zasobów ziem rzadkich.

5. SILNE PARTNERSTWO MIĘDZYANARODOWE, SZCZEGÓLNIIE Z NASZYMI SĄSIADAMI

Europejski rynek energii jest największym rynkiem regionalnym (ponad 500 mln konsumentów) i największym importerem energii. Jednak ten sam poziom współpracy i wspólny cel, które doprowadziły do przyjęcia najważniejszych celów dotyczących energii i klimatu, nie są na razie widoczne w zewnętrznej polityce energetycznej. Wyzwania, przed którymi stoi UE (zmiana klimatu, dostęp do ropy naftowej i gazu, rozwój technologii, efektywność energetyczna), są wspólne dla większości państw, a ich realizacja zależy do współpracy międzynarodowej. Państwa członkowskie niejednokrotnie wzywały UE do prezentowania wspólnego stanowiska wobec państw trzecich. W praktyce inicjatywy krajowe nie wykorzystują efektu wynikającego z wielkości rynku UE i pozostaje nadal miejsce dla lepszego wyrażenia interesów UE.

W międzynarodowej polityce energetycznej należy się kierować wspólnymi celami, takimi jak bezpieczeństwo dostaw, konkurencyjność i zrównoważenie. Pomimo że stosunki z krajami będącymi producentami i krajami tranzytowymi są ważne, to stosunki z państwami zużywającymi duże ilości energii, szczególnie z państwami wschodzącymi i rozwijającymi się, stają się coraz istotniejsze. Dostęp do energii będzie konieczny, aby wydobyć ludzi z ubóstwa, ponieważ realizacja celu polegającego na eliminacji skrajnego ubóstwa do 2015 r. nie może nastąpić, o ile nie zostaną poczynione postępy w zakresie takiego dostępu. Aby uzyskać pewność, że powyższe nie będzie miało negatywnego wpływu na inne cele polityczne, zrównoważony rozwój musi stanowić integralną część zarówno polityki energetycznej, jak i polityki rozwojowej, tak jak zaproponowano w zielonej księdze w sprawie polityki rozwojowej²⁶.

Nowe struktury podaży i popytu na światowych rynkach energii oraz rosnąca konkurencja w zakresie zasobów energetycznych zmusza UE do tego, by była w stanie użyć skutecznie swojej całej siły rynkowej w stosunkach z państwami trzecimi będącymi jej kluczowymi partnerami w dziedzinie energii. Do 2020 r. Europa powinna móc polegać na istotnych dodatkowych źródłach i szlakach dostaw energii.

Konieczność wypracowania międzynarodowych rozwiązań zobowiązuje nas do forsowania naszego programu dekarbonizacji i efektywności energetycznej w stosunku do naszych partnerów i w trakcie negocjacji oraz na forach międzynarodowych. System handlu uprawnieniami do emisji stanowi siłę napędową dla międzynarodowych rynków emisji, a dalsze działania powinny się opierać na obecnych działaniach, aby realizować dalszy rozwój tych rynków. Jako wiodąca siła w obszarze kształtowania polityki UE posiada większe

²⁶ Do 2030 r. kraje niebędące członkami OECD mogą być odpowiedzialne za cały prognozowany wzrost emisji CO₂; jednakże zapewnienie powszechnego dostępu do nowoczesnych usług energetycznych dla wszystkich oznacza jedynie wzrost o 0,8 % emisji CO₂ – światowa prognoza w sprawie energii na 2009 r. opracowana przez MAE, a w szczególności wstępne fragmenty światowej prognozy w sprawie energii na 2010 r. opracowanej przez MAE na potrzeby szczytu poświęconego milenijnym celom rozwoju.

możliwości wywierania wpływu na kwestie związane z wyznaczaniem norm ochrony środowiska i popularyzacji poszanowania przejrzystych i konkurencyjnych rynków.

EU ma już szereg uzupełniających lub ukierunkowanych ustaleń ramowych, poczynając od określonych przepisów dotyczących ochrony środowiska w umowach dwustronnych z państwami trzecimi (umowy o wolnym handlu, umowy o partnerstwie i współpracy, układy o stowarzyszeniu itp.) oraz protokołów ustaleń w sprawie współpracy energetycznej, aż po traktaty wielostronne, np. Traktat o Wspólnocie Energetycznej²⁷ i udział w Traktacie karty energetycznej. Obecnie UE negocjuje z kilkoma państwami nowe umowy, który obejmują istotne postanowienia dotyczące energii.

UE musi teraz sformalizować zasadę, na podstawie której państwa członkowskie działają na korzyść UE jako całości w ramach stosunków dwustronnych z kluczowymi partnerami i w ramach dyskusji globalnych. Korzystając z podstawy prawnej zawartej w traktacie lizbońskim, w którym jasno określono i wzmocniono wymiar zewnętrzny, zewnętrzna polityka energetyczna UE musi zapewniać efektywną solidarność, odpowiedzialność i przejrzystość w gronie wszystkich państw członkowskich, odzwierciedlającą interesy UE i zapewniającą bezpieczeństwo unijnego wewnętrznego rynku energii. Należy wprowadzić bardziej efektywną koordynację na poziomie UE i państw członkowskich.

Współpraca międzynarodowa przyniosła dobre wyniki w dziedzinie energii jądrowej. Jest to szczególnie istotne ze względu na fakt, że pewne państwa ościenne eksploatują elektrownie jądrowe lub planują ich eksploatację. UE musi obecnie zachęcać państwa partnerskie, aby uznały wszystkie obecne międzynarodowe normy i procedury bezpieczeństwa jądrowego za prawnie obowiązujące i wdrożyły je efektywnie na całym świecie. UE jest w szczególnie dobrej sytuacji, ponieważ jako pierwsza podjęła takie działania w dziedzinie bezpieczeństwa i jest w posiadaniu określonych instrumentów służących do realizacji takiego celu.

Oprócz niezwyklej wagi dla bezpieczeństwa dostaw do UE wymiar zewnętrzny polityki energetycznej UE musi być spójny i powodować wzajemne wzmacnianie z innymi działaniami zewnętrznymi UE (rozwój, handel, klimat i różnorodność biologiczna, rozszerzenie, wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa oraz inne). Efekt synergii musi występować pomiędzy celami w dziedzinie energii a innymi obszarami polityki i instrumentami, z uwzględnieniem handlu, umów dwustronnych oraz instrumentów współpracy w dziedzinie rozwoju i vice versa.

Bezpieczeństwo energetyczne jest ściśle powiązane z priorytetami UE w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa²⁸. Dywersyfikacja paliw, źródeł dostaw i szlaków tranzytowych jest nieodzowna dla bezpieczeństwa UE, tak samo jak dobre zarządzanie, poszanowanie praworządności i ochrona unijnych oraz zagranicznych inwestycji w państwach produkujących i krajach tranzytowych. W polityce UE poświęci się ponadto szczególną uwagę bezpieczeństwu rurociągów ropy naftowej i gazu ziemnego i związanej z nimi

---

²⁷ W Traktacie o Wspólnocie Energetycznej promuje się integrację rynków, ale również transpozycję i wdrożenie dorobku prawnego na Bałkanach Zachodnich i rozszerzenie wewnętrznego rynku energii UE na południowo-wschodnią Europę. Nie są to wyłącznie ramy współpracy, ale również mający moc prawną instrument służący celowi przygotowania do przystąpienia do UE. Pozostałe strony przystępują do Traktatu o Wspólnocie Energetycznej - Mołdawia jest już członkiem, Ukraina i Turcja są w trakcie przystępowania.

²⁸ Europejska Strategia Bezpieczeństwa przyjęta przez Radę w grudniu 2003 r.

infrastruktury produkcyjnej i przesyłowej dzięki połączeniu polityki energetycznej z instrumentami WPZiB.

W 2011 r. Komisja przedstawi konkretne propozycje wzmocnienia całościowej spójności i skuteczności zewnętrznej polityki energetycznej, z uwzględnieniem państw członkowskich, różnych obszarów polityki zewnętrznej Unii Europejskiej i zewnętrznych programów wsparcia.

Priorytet 5. Wzmocnienie zewnętrznego wymiaru rynku energii UE.

Działanie 1. Integracja rynków energii i ram regulacyjnych z rynkami energii i ramami regulacyjnymi państw ościennych.

- Traktat o Wspólnocie Energetycznej należy wdrożyć i rozszerzyć na wszystkie kraje ościenne UE, które wyrażają chęć przyjęcia unijnego modelu rynkowego. W tym kontekście integracja rynku i konwergencja regulacyjna powinny być realizowane poprzez szeroko zakrojone umowy z UE w oparciu o zasady unijne w państwach objętych europejską polityką sąsiedztwa i procesem rozszerzenia, w szczególności w regionie śródziemnomorskim i w odniesieniu do państw tranzytowych, takich jak Ukraina i Turcja. Traktat o Wspólnocie Energetycznej należy ponadto pogłębić poprzez rozszerzenie stosowania nowych przepisów unijnych na sygnatariuszy traktatu. Takie podejście spowodowałoby wzmocnienie udziału państw ościennych w rynku wewnętrznym, przy jednoczesnym zapewnieniu równych warunków i ochrony przeciwko wyciekowi emisji dwutlenku węgla poprzez sektor energetyczny.
- Komisja zaproponuje mechanizmy w celu dostosowania obecnych umów międzynarodowych (zwłaszcza w sektorze gazu) do zasad rynku wewnętrznego oraz wzmocnienia współpracy pomiędzy państwami członkowskimi w celu zawarcia nowych umów. Zostaną również przedłożone propozycje w celu utworzenia nowych ram regulacyjnych pomiędzy UE i państwami trzecimi, aby opracować strategiczne szlaki prowadzące od nowych dostawców, szczególnie w rejonie korytarza południowego i południowej części basenu Morza Śródziemnego. Zostaną ujęte kwestie dostaw, w tym rozwój sieci i potencjalne umowy na dostawy łączne oraz aspekty regulacyjne, zwłaszcza te, które dotyczą swobody tranzytu i bezpieczeństwa inwestycji.
- Nastąpi mobilizacja pomocy technicznej UE w celu efektywnego wdrożenia dorobku prawnego odnoszącego się do rynku wewnętrznego i modernizacji sektora energetycznego w państwach ościennych, przy jednoczesnej poprawie koordynacji programów wsparcia zapewnianych przez UE, jej państwa członkowskie i społeczność międzynarodową.

Działanie 2. Nawiązywanie uprzywilejowanych partnerstw z kluczowymi partnerami.

- W ramach dążeń do dywersyfikacji źródeł i szlaków importu UE będzie tworzyć wzmocnione partnerstwa energetyczne z kluczowymi dostawcami i państwami tranzytowymi. Ich celem będzie promowanie kluczowych zasad, takich jak zasady zawarte w Traktacie karty energetycznej (np. swoboda tranzytu, przejrzystość, bezpieczeństwo, możliwości inwestycyjne, a także zgodność z przepisami prawa międzynarodowego).

Działanie 3. Promowanie globalnej roli UE w odniesieniu do przyszłości energii niskoemisyjnej.

- Efektywność energetyczna, czyste technologie i bezpieczna oraz zrównoważona energia niskoemisyjna powinny zostać zintegrowane w ramach współpracy z UE i współpracy dwustronnej, szczególnie w przypadku dużych konsumentów i gospodarek wschodzących oraz partnerstw globalnych.
- Komisja rozpocznie szeroko zakrojoną współpracę z państwami Afryki w zakresie inicjatyw dotyczących energii, w celu stopniowego zapewniania zrównoważonej energii dla wszystkich obywateli zgodnie z zieloną księgą w sprawie polityki rozwojowej.

Działanie 4. Promowanie na całym świecie wiążących prawnie norm dotyczących bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń i nierozprzestrzeniania materiałów jądrowych.

- Komisja opracuje inicjatywy mające na celu zachęcanie państw partnerskich do nadawania mocy wiążącej normom dotyczącym bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń i nierozprzestrzeniania i ich efektywne wdrożenia na całym świecie, w szczególności poprzez wzmożoną współpracę z Międzynarodową Agencją Energii Atomowej i zawieranie umów Euratom z kluczowymi dostawcami materiałów jądrowych i państwami użytkownikami.

WNIOSKI

UE wkracza właśnie w bezprecedensowy okres funkcjonowania polityki energetycznej. Rynki energii były w znacznym stopniu chronione przed skutkami zawirowań na rynkach globalnych w ostatnich latach na skutek liberalizacji, wystarczająco dużych dostaw i zdolności produkcyjnych oraz odpowiednich możliwości przywozu. Jednakże zbliżają się dramatyczne zmiany. Na ceny energii będą miały wpływ ogromne potrzeby inwestycyjne w sektorze energetycznym oraz ceny uprawnień do emisji dwutlenku węgla i wyższe światowe ceny energii. Konkurencyjność, bezpieczeństwo dostaw oraz cele klimatyczne będą zagrożone, o ile nie nastąpi modernizacja sieci elektroenergetycznych, zastąpienie przestarzałych instalacji konkurencyjnymi i bardziej ekologicznymi rozwiązaniami alternatywnymi przy bardziej efektywnym wykorzystaniu energii w całym łańcuchu energetycznym.

Państwa członkowskie i przemysł są świadome wielkości wyzwań. Bezpieczne dostawy energii, efektywne wykorzystanie zasobów, przystępne ceny i innowacyjne rozwiązania są kluczowymi czynnikami naszego długoterminowego zrównoważonego wzrostu, tworzenia miejsc pracy i jakości życia. Państwa członkowskie ustaliły, że powyższe wyzwania mogą zostać podjęte w najbardziej efektywny sposób na poziomie UE, dzięki „europeizacji” polityki energetycznej. Obejmuje to przeznaczanie unijnych środków wsparcia na priorytety publiczne, których nie są w stanie zrealizować rynki, a które dają największą wartość w skali Europy.

W nowej unijnej strategii energetycznej konieczne będą znaczne wysiłki w zakresie innowacji technicznych i inwestycji. W ramach tej strategii będzie udzielane wsparcie dla dynamicznego i konkurencyjnego rynku i będą prowadzone starania w celu istotnego wzmocnienia ustaleń instytucjonalnych, aby monitorować i ukierunkowywać te postępy.

Strategia przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i zrównoważenia systemów energetycznych, zarządzania sieciami elektroenergetycznymi i regulacji rynku energii. Będzie ona obejmować szeroko zakrojone starania mające na celu powiadomianie i umożliwianie konsumentom indywidualnym i instytucjonalnym angażowania się w osiągnięcie w przyszłości zrównoważonej energii, np. poprzez oszczędność energii, ograniczanie strat i przechodzenie na technologie i paliwa niskoemisyjne. Inwestycje w niskoemisyjne wytwarzanie energii będą dodatkowo wspierane przy pomocy instrumentów rynkowych, takich jak handel uprawnieniami do emisji i podatki. Dzięki nowej strategii zostaną podjęte pierwsze kroki przygotowujące UE na trudniejsze wyzwania, przed którymi może stanąć jeszcze przed 2020 r. Przede wszystkim dzięki strategii zostanie zapewnione skuteczniejsze przywództwo i lepsza koordynacja na szczeblu europejskim, zarówno w przypadku działań wewnętrznych, jak i relacji z partnerami zewnętrznymi.

Globalny system energetyczny wchodzi w fazę szybkich przemian o potencjalnie dalekosiężnych skutkach, które uwidoczną się w nadchodzących dziesięcioleciach. Europa musi działać, dopóki ma możliwości. Zostało niewiele czasu. W ciągu najbliższych 18 miesięcy Komisja przedstawi zatem większość propozycji zmierzających do realizacji celów „Strategii 2020”. Konieczne będzie szybkie przeprowadzenie dyskusji, przyjęcie propozycji i ich wdrożenie. W ten sposób UE będzie miała większe możliwości wprowadzenia wszystkich elementów składających się na wyniki „Strategii 2020” – normy, przepisy, rozporządzenia, plany, projekty, zasoby finansowe i ludzkie, rynki technologii, oczekiwania społeczne itp. – i przygotowania obywateli Europy na stojące przed nimi wyzwania.

Ze względu na długie terminy wdrożenia zmian w systemie energetycznym podjęcie działań już teraz nie gwarantuje, że zmiany strukturalne niezbędne do przejścia na technologie niskoemisyjne zostaną zakończone w okresie do 2020r., który obejmuje niniejsza strategia. Niezbędne jest zatem wykraczanie poza ramy czasowe niniejszej strategii w celu zapewnienia gotowości UE do realizacji celu na 2050 r. polegającego na wprowadzeniu bezpiecznego, konkurencyjnego i niskoemisyjnego systemu energetycznego. Dlatego też Komisja w ramach działań następczych odnośnie do bieżącej strategii przedstawi pełną mapę drogową na 2050 r., w której środki przedstawione w niniejszym dokumencie zostaną ujęte w bardziej długoterminowej perspektywie wraz z działaniami uzupełniającymi.